

butietoewijzingen, worden opgepakt en buiten de maatschappij worden geplaatst, m.a.w. een soort interneren en concentreren.¹

Wat hield dit denkbeeld in? Niet anders dan dat, geheel buiten de Nederlandse rechter om en in strijd met de Grondwet, Nederlanders krachtens een besluit van het Nederlandse overheidsapparaat in een Nederlands concentratiekamp opgesloten zouden worden. Dit denkbeeld had de instemming van Hirschfeld, trouwens ook van alle overige secretarissen-generaal. Het kan zijn dat bij enkelen hunner de overweging een rol speelde dat, als opsluiting in een concentratiekamp wenselijk was, een Nederlands kamp te prefereren viel boven een Duits.² Hoe dat zij, begin '42 werd door Hirschfeld en Schrieke aan het *Reichskommissariat* een concept-besluit voorgelegd³ hetwelk bepaalde dat overtreders van de distributiebepalingen bij besluit van Schrieke voor bepaalde of onbepaalde tijd in verzekerde bewaring konden worden gesteld; Schrieke zou dan handelen op voorstel van Louwes, van Schokker, van de officier van justitie in het ressort waar de overtreder woonde, of van de hoofdcommissaris van politie in diens woonplaats (als daar een hoofdcommissaris was); aan dat voorstel zou de desbetreffende procureur-generaal zijn advies moeten toevoegen.

Dit concept-besluit werd door Wimmers *Generalkommissariat* aan Harster toegezonden. Harster wees het af. Om te beginnen konden de ergste overtreders steeds door de *Sicherheitspolizei* gearresteerd of aan haar overgedragen worden en dan naar Duitse concentratiekampen gezonden c.q. door een Duitse rechtbank berecht (dat laatste had zich ook al voorgedaan⁴), maar bovendien had Harster, zo noteerde een van Wimmers ambtenaren, *'stärkste Bedenken gegen eine Regelung, die die niederländischen Behörden in die Lage*

¹ Vergad. p.g.: Notulen, 30 okt. 1941, p. 3. ² Op 1 november '41 had Schrieke een circulaire doen uitgaan waarin hij bepaald had dat de processen-verbaal in 'zware' gevallen steeds onmiddellijk voorgelegd moesten worden aan de Rijksrecherche-centrale waar Horaks *Sonderkommando* (dat o.m. bij de overval van Joure zo actief zou optreden) de zaak in behandeling zou nemen; de betrokkenen zouden dus arrestanten worden van de *Sicherheitspolizei*. In diezelfde circulaire had Schrieke voorgeschreven dat in dergelijke gevallen het Duitse strafproces- en politierecht zou gelden; daarmee was de bepaling uit het Nederlandse strafrecht krachtens welke een verdachte na vier dagen slechts op grond van een rechterlijk bevel in arrest gehouden kon worden, opgeheven. ³ Duitse vertaling in *FiWi, Abt. Preisbildung*, 7 B 2 e V. ⁴ Zo was in juni '41 een grote inbraak gepleegd bij de distributiedienst te Amsterdam die er toe geleid had dat ca. honderdvijftig personen die de inbraak gepleegd c.q. de buit verhandeld hadden, door de *Sicherheitspolizei* in samenwerking met de Nederlandse politie gearresteerd waren. Drie-en-twintig hunner stonden in mei '42 voor het *Obergericht* terecht; zes werden tot de doodstraf veroordeeld en geëxecuteerd.